

Prekenverkstedet

Den Norske Israelmisjon

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Pinsedag – søndag 8. juni 2025

Søndagens tekster: 1 Mos 11,1–9 / Apg 2,1–11 eller Rom 5,1–5 / Joh 14,23–29

Pinse – et liv i Guds fred ledet av Guds Ånd

Jesu død og oppstandelse skjedde under den jødiske høytiden pesach. Åndsfyllden som kom til disiplene, skjedde under den jødiske høytiden shavuot. De første jesustroende var jøder. Men troen på den oppstandne Jesus åpnet også for å inkludere ikke-jøder. Etter hvert kom en historisk prosess med spenninger mellom jødiske og ikke-jødiske jesustroende, blant annet om tidspunktet for feiringen av høytidene.

Kirkemøtet i Nikea i 325 besluttet at den kristne kirkes påskefeiring ikke skulle ha noen sammenheng med den jødiske pesach. Ut fra dette ble den kristne kirkes påske tidfestet ut fra månefase og vårjevndøgn (etter hvert ut fra den gregorianske kalender), og ikke den jødiske kalender, og disse kom på avstand fra hverandre.

Det er åpenbart at den kristne feiringen av både påske og pinse på denne måte også kom på avstand fra den tolkningsbakgrunn som Gud har gitt gjennom de jødiske høytidsmarkeringene.

Jødisk pinse - shavuot

Den jødiske pinsen, shavuot (uker), feires sju uker etter pesach – og har fått et tosidig innhold. På den ene siden er det en innhøstingsfest som markerer at hveten er moden. Så lenge tempelet sto, var det en pilegrimsfest der førstegrøden ble brakt til tempelet og to brød laget av den nye hveten, ble ofret. I dag pyntes synagogen og hjemmene med blomster, frukter og grønne vekster, og barna pyntes med blomsterkranser og kurver. Det er en festdag.

På den annen side er det en dag som markerer mottakelsen av toraen på Sinai. Mange ortodokse jøder tilbringer hele den første natten med å lese og studere religiøse tekster. Synagogegudstjenesten inkluderer både høytlesing av de ti bud og av Ruts bok. Det siste trolig fordi den forteller om hvordan Rut frivillig påtok seg den jødiske lovens mange forpliktelser.

Litt enkelt sagt kan vi kanskje si at mens påsken (pesach) forteller om hvordan folket ble fridd ut og ble et folk, forteller pinsen (shavuot) hvordan folket er ment å leve under Jahves velsignelse som gir daglig livsopphold, og i lydighet mot hans bud.

Den kristne pinsen

Ved at den kristne påsken og pinsen kom til innenfor rammen av de jødiske feiringene, er det rimelig å tenke at disse også skulle være med og gi den kristne forståelsen sitt innhold. Ved påskefeiringen er det helt åpenbart. Som det jødiske folket ble fridd fra slavekår i Egypt, er vi ved Jesu sonende død og hans oppstandelse fridd ut fra dommen over våre synder til nytt liv. Og på tilsvarende vis er vår pinse en markering av hvordan vi er kalt til å leve dette nye livet i tjeneste for vår Gud, i kraft av Den Hellige Ånds gave. Ved å lære å kjenne den jødiske feiringen av shavuot, vil det kunne gi oss dypere forståelse av rikdommene i dette nye livet.

Det nye livet i Kristus

Teksten for årets pinsedag gir oss noen grunnleggende og viktige perspektiver for det nye livet i Kristus (vers 23).

Teksten sier for det første at dette livets basis er et liv som består i kjærlighet til Jesus Kristus. Den sier videre at denne kjærligheten kommer til uttrykk ved at vi holder fast på hans ord. Det må være viktig å understreke at dette ikke bare er et kall til å leve ut hans bud om kjærlighet til både Gud og medmennesker, men også til hans løfter om at hver den som tror på ham, skal bli frelst. Det er slik troen på Jesus leves.

Videre gir Jesus i samme setning to løfter. Han sier først at når vi lever med denne tilhørigheten til Jesus, vil det samtidig bety av vi er omsluttet av kjærligheten fra han som er Jesu Far, vår Gud. Ja, ikke bare det, men Jesus vil – sammen med Ham – komme og bo hos den som elsker ham og holder fast på hans ord.

Dette er noe radikalt nytt. Innenfor perspektivet av den jødiske tro, var tempelet i Jerusalem Guds bosted og der var han å møte. I kraft av Jesu soning, død og oppstandelse ble et nytt bosted for Guds nærvær hos oss etablert. Han kommer og bor i den troende forsamling og i den enkelte som lever i troen på Jesus Kristus (1 Kor 3,16; 6,19).

Dette skjer ved at Jesus sender Talsmannen, eller Sannhetens Ånd, som skulle bli værende i dem som tror (14,16-18), noe som gjelder for både jøder og ikke-jøder (Ef 2,14-18).

I vers 24 understreker Jesus at dette er løfter som har den høyeste autoritet bak seg – det er Gud selv som har gitt dem.

Et liv preget av Jesu ord

Det er ikke tvil om at dette nye nærværet kunne – og kan – gi ekstraordinære kraftige opplevelser, slik det på en fundamentalt ny måte ble opplevd av læresvennene den første pinsedagen. Og slik vi hører om det mange steder i Apostelgjerningene og i brevlitteraturen i Det nye testamentet. Men samtidig er det vesentlig at vi merker oss at det mest grunnleggende utslag av å være åndsfulle Jesus-troende, handler om å leve ut det Jesus har gitt oss i sitt ord.

Dette blir av Jesus gjentatt og tydeliggjort ved det Jesus fortsetter å si i vers 26 når han understreker hva Den Hellige Ånd skal gjøre: Han vil komme og stadig å minne oss på hva Jesus har lært oss – til tro og til tjeneste.

Fred som gave

Livet med Jesus er ikke bare en utfordring til å leve ledet av Talsmannen. Det gir også livets største velsignelse: Fred (hebr. *shalom* og gr. *eirene*). Dette er noe annet og større enn den fred som kan oppleves ellers i denne verden. En fred som ikke kan ødelegges av ytre forhold i livet. En fred som har sin grunn i Gud selv, og har fred med Gud som sitt viktigste innhold. Derfor er det en fred som ikke bare har Jesus som garantist, men en fred han selv gir. En slik fredsmulighet ble grunnleggende skadet av syndefallet, men er på nytt blitt gjort mulig ved Jesu soning. En slik fredstilstand ble lovet som mulighet gjennom profetene (Esek 37,26). Den skulle være en frukt av Herrens lidende tjeners sonende død (Jes 53,5), han som i Jes 9,6 også blir kalt fredsfyrste. *Shalom* er det sammenfattende uttrykk for denne fredstilstanden.

I NT presenteres Jesus som oppfyller av disse løftene. Ved hans fødsel sang englene om denne 'Fred (*eirene*) på jorden'. Ved inntoget i Jerusalem ble det også sunget om 'Fred i himmelen' (Luk 19,38), og Paulus skriver om budskapet han forkynner som 'Fredens evangelium' (Ef 6,15) med 'fred med Gud' som resultat (Rom 5,1 – fra én av søndagens lesetekster), og som en av Åndens frukter (Gal 5,22). Denne freden som er en frukt av fredsfyrstens tjeneste, skal være uten ende (Jes 9,7).

Fordi det er en gave som Jesus gir, og ikke et resultat av sviktende menneskelig innsats, kan den også gi grunnlag for å ikke bli grepet av angst eller motløshet.

I sum kan vi vel da si at slik utfrielsen fra Egypt åpnet veien for det jødiske folk til et liv under Guds velsignelse, ledet av lovens rammer, slik åpner også Jesu soning, død og oppstandelse veien til et liv i Guds fred ledet av Jesu ord og Den Hellige Ånd.

Knut Fr. Sørheim

Pensjonert prest og frivillig medarbeider i Den Norske Israelsmisjon

knutfsorheim@gmail.com